

LEVENSL- LOOPSPAREN

**STICHTING ALGEMEEN
PENSIOENFONDS
PROVISUM**

VERSIE 11-2009

INHOUD

	PAGINA
1. Inleiding	3
2. Wat is een levensloopregeling?	4
3. Hoe werkt de levensloopregeling?	4
4. Meedoen aan de levensloopregeling	5
5. Waarom een levenslooprekening bij de Rabobank?	6
6. Waarom zou ik meedoen aan de levensloopregeling?	6
7. Meedoen kan met elk bedrag	8
8. Wie houdt de grens van 210% in de gaten?	8
9. Waarover wordt de 12% berekend?	8
10. Wat gebeurt er met het gespaarde geld?	8
11. Wat zijn de regels bij een opname?	9
12. Levenslooptegoed gebruiken voor pensioen	10
13. Opheffing levenslooptegoed bij ingang pensioen	10
14. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij ontslag?	10
15. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij overlijden?	10
16. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij echtscheiding?	11
17. Pensioenopbouw en de levensloopregeling	11
18. Zorgtoeslag, huursubsidie en de levensloopregeling	11
19. Aanspraken op WW en WIA (vroegere WAO) en de levensloopregeling	11
20. Ziekte tijdens levensloopverlof	12
21. Deeltijdarbeid en demotie aan het eind van de loopbaan	12
22. Ik woon (en werk) in het buitenland, kan ik dan meedoen?	12
23. Welke kosten zijn verbonden aan de deelname?	12
24. Levensloopreglement	12
25. Het beleggen bij deelname aan de levensloopregeling	12
26. Wel of niet meedoen	13

1. Inleiding

Op 1 januari 2006 is de levensloopregeling ingevoerd. Met de levensloopregeling kunnen werknemers sparen om in de toekomst een periode van onbetaald verlof te financieren. De levensloopregeling kan worden gebruikt voor bijna elke vorm van verlof. Werknemers mogen het spaarsaldo ook gebruiken om eerder met pensioen te gaan.

Rabobank

2. Wat is een levensloopregeling?

Dat is een regeling waarbij u een deel van uw brutoloon kunt sparen om in de toekomst een periode van onbetaald verlof te financieren.

De levensloopregeling kan worden gebruikt voor elke vorm van verlof, zoals:

- langdurend zorgverlof
- sabbatical
- ouderschapsverlof
- educatief verlof
- overig onbetaald verlof
- verlof voorafgaand aan het pensioen.

Deelname aan de levensloopregeling betekent niet dat u recht heeft op verlof. Dat recht heeft u alleen bij wettelijk geregeld verlof, zoals ouderschapsverlof en langdurig zorgverlof. Voor alle andere vormen van verlof, zoals bijvoorbeeld een sabbatical, heeft u de toestemming nodig van uw werkgever. Die kan aan de toestemming voorwaarden verbinden.

Als u meedoet aan de levensloopregeling in een jaar, mag u in datzelfde jaar niet meedoen aan de spaarloonregeling.

3. Hoe werkt de levensloopregeling?

U spaart van uw brutoloon. Jaarlijks mag maximaal tot 12% van het brutoloon gespaard worden op een geblokkeerde bankrekening, de levenslooprekening. Werknemers geboren in de jaren 1950 tot en met 1954 mogen zelfs hun gehele brutoloon sparen. Het tegoed op de levenslooprekening mag maximaal 210% van het laatst verdiende loon bedragen. Over het gespaarde bedrag is geen loonheffing verschuldigd en geen inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet. De inkomensafhankelijke bijdrage van de werkgever is dan ook lager. Het gespaarde bedrag vermindert niet de grondslag voor het WW-premieloon. Dat is dus anders dan bij de spaarloonregeling.

In de volgende opstelling, waarbij uitgegaan is van 35% loonheffing en 6,5% inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet, kunt u het effect zien. Gespaard wordt 12% van het brutoloon.

	Geen levensloop	Wel levensloop
Brutoloon na aftrek eventuele pensioenpremie	1.200	1.200
Levensloopsparen	0	-144
Inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekeringswet	74	65
Belastbaar	1.274	1.121
Loonheffing	-425	-371
Inkomensafhankelijke premie zorgverzekerings- wet	-74	-65
Netto	775	685

Bij opname van de levenslooprekening houdt de werkgever alsnog loonheffing en inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet in en ontvangt u de inkomensafhankelijke bijdrage zorgverzekeringswet.

Voor ieder jaar dat u gespaard heeft op een levenslooprekening hoeft u bij een opname over € 195 van het opgenomen bedrag geen belasting te betalen. Spaart u daarna weer verder, dan bouwt u weer een nieuwe 'levensloopverlofkorting' op. Het saldo op de levenslooprekening hoeft niet te worden opgegeven bij het inkomen uit sparen en beleggen (box 3).

4. Meedoen aan de levensloopregeling

Als u mee wilt doen aan de levensloopregeling, vult u een deelnameformulier in, waarop u aangeeft hoeveel u wilt sparen (percentage of bedrag) en of u kiest voor alleen een spaarrekening of mede voor belegging van het spaartegoed. Die laatste keuze is het meest verstandig als u nog niet weet wat voor u het beste is. Het deelnameformulier kunt u opvragen bij de afdeling personeelszaken van uw werkgever.

Door de invulling en ondertekening van het deelnameformulier verklaart u het volgende:

- dat het gaat om het treffen van een voorziening in geld uitsluitend voor het opnemen van een periode van extra verlof;
- dat ingestemd wordt met het verbod tot afkoop, vervreemding, prijsgeven of feitelijk voorwerp van zekerheid maken (NB. afkoop bij einde dienstbetrekking is wel mogelijk);
- dat de Rabobank de levensloopregeling uitvoert;
- dat u gegevens verstrekt over eventuele levensloopaanspraken bij een vorige werkgever;
- dat u niet tegelijk deelneemt aan een spaarloonregeling.

Als u op het deelnameformulier een percentage heeft vermeld, dan wordt dat percentage ingehouden op alle bruto beloningen in geld (salaris, vakantietoeslag, gratificaties, e.d.),

met uitzondering van de vergoeding premie zorgverzekeringswet. Beloningen in natura (bijvoorbeeld privé gebruik auto) doen niet mee. Werkt u bij C&A dan zal het opgegeven percentage door de salarisadministratie worden omgerekend naar een vast bedrag per maand. Dit is nodig vanwege de wijze waarop in die administratie rekening moet worden gehouden met wisselende beloningen en herrekeningen.

Het deelnameformulier levert u in bij de afdeling personeelszaken van uw werkgever. U ontvangt dan z.s.m. een aanvraagformulier voor een het openen van een levenslooptrekening bij de Rabobank. Dat formulier is al gedeeltelijk ingevuld. Het door u verder ingevulde en ondertekende aanvraagformulier levert u ook weer in bij de afdeling personeelszaken van uw werkgever. Die stuurt het door naar de Rabobank.

Na verwerking door de Rabobank ontvangen zowel u als de werkgever het rekeningnummer waarop de ingehouden bedragen moeten worden gestort. De Rabobank informeert u eens in de drie maanden over het saldo. Heeft u gekozen voor maandelijkse (gedeeltelijke) belegging, dan kunt u maandelijks op de hoogte worden gehouden van het saldo op de levenslooptrekening.

5. Waarom een levenslooptrekening bij de Rabobank?

Deelname aan de levenslooptrekening is een wettelijk individueel recht van de werknemer en het staat de werknemer vrij om zelf een uitvoerder te kiezen. Maar voor deelname is wel medewerking van de werkgever vereist. Bij de uitvoering van een levenslooptrekening moet regelmatig worden overlegd met de uitvoerder over het reeds opgebouwde tegoed en bij opnamen van de levenslooptrekening. Daarnaast zijn er bepaalde formaliteiten waaraan moet worden voldaan. Als dit met enige tientallen uitvoerders moet worden geregeld, is dat administratief ingewikkeld en kan geen gedetailleerde voorlichting worden gegeven omdat het bij iedere uitvoerder weer net iets anders is geregeld.

Daarom heeft uw werkgever besloten om met één uitvoerder in zee te gaan, te weten de Rabobank.

Een extra voordeel om mee te doen is de extra 0,4% rente omdat u meedoet aan een collectief contract.

Bij een keuze voor een andere uitvoerder zult u alle formaliteiten zelf moeten regelen en is het aan u om de voorwaarden van die andere uitvoerder te beoordelen. Kiest u een andere uitvoerder, dan beperkt de werkgever zich tot het overmaken van bedragen op de door u aangegeven levenslooptrekening. Aan hetgeen in dit boekje over de levenslooptrekening staat vermeld kunt u in dat geval ook geen rechten ontleen.

6. Waarom zou ik meedoen aan de levenslooptrekening?

Daar kunt u vele redenen voor hebben, bijvoorbeeld om een wereldreis te maken, een paar

maanden te helpen in een ontwikkelingsland of om eerder te kunnen stoppen met werken.

Een goed moment voor een voorbeeld.

Petra is 50 jaar en zij wil graag op haar 63ste stoppen met werken. Dan is haar pensioen nog niet volledig opgebouwd en als het direct in moet gaan, wordt het ook nog eens verlaagd omdat het langer moet worden uitgekeerd.

Petra verdient € 30.000 bruto per jaar. Laten we aannemen dat voor haar een eindloonregeling geldt met een franchise van € 14.000. Haar pensioengrondslag is dus € 16.000. Bij 2% per jaar bouwt Petra jaarlijks € 320 aan ouderdompensioen op. Stel dat ze bij doorwerken op haar 65ste 80% van de pensioengrondslag aan ouderdompensioen kan bereiken.

Dit is € 12.800. Vanaf haar 65ste krijgt ze dan ook nog AOW. Laten we uitgaan van € 8.000. Bij doorwerken tot haar 65ste heeft Petra dus een jaarinkomen van € 20.800, bestaande uit € 12.800 pensioen en € 8.000 AOW. Tussen haar 63ste en haar 65ste wil ze dit inkomen ook hebben en het pensioen vanaf 65 jaar moet natuurlijk wel € 12.800 blijven.

We gaan eerst uitrekenen wat Petra heeft opgebouwd op 63 jaar. Bij 2% pensioenopbouw per jaar is op haar 63ste € 12.160 (76% van € 16.000) opgebouwd. Bij directe ingang vanaf haar 63ste wordt dit verlaagd tot ca. € 10.480 per jaar. Tot haar 65ste komt ze dus € 10.320 (€ 20.800 minus € 10.480) per jaar te kort en daarna € 2.320 (€ 12.800 minus € 10.480) per jaar. Twee jaar € 10.320 extra tussen 63 en 65 jaar 'kost' ongeveer € 1.700 extra pensioen op 65 jaar. Petra moet dus in 13 jaar € 1.700 en € 2.320 is € 4.020 extra pensioen ingaande haar 65ste bijsparen om haar plannen te kunnen verwezenlijken.

Met de levensloopregeling erbij wordt het anders. Petra laat het pensioen gewoon op haar 65ste ingaan en leeft tussen 63 en 65 jaar van haar levenslooptegoed. In die jaren bouwt ze geen extra pensioen op, maar het op 63 jaar reeds opgebouwde pensioen van € 12.160 hoeft niet te worden gekort. Dat gaat op haar 65ste in en is dus € 640 (2 x € 320) lager dan het pensioen dat bij doorwerken tot 65 jaar kan worden bereikt.

In het voorbeeld is alles bruto berekend. Netto pakt het voor Petra gunstiger uit. Het bedrag dat ze opneemt van haar levenslooprekening tussen 63 en 65 jaar wordt aangemerkt als loon uit vroegere dienstbetrekking. Dat betekent dat er geen arbeidskorting wordt toegepast. Ook moet de werkgever bij opname van de levenslooprekening doorgaan met het betalen van een vergoeding ter grootte van de inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet.

Tenslotte hoeft Petra bij opname van de levenslooprekening voor elk jaar dat ze heeft gespaard over € 195 geen belasting te betalen. Bij 13 jaar sparen blijft dan € 2.535 onbelast!

Het bedrag van € 195 zal overigens jaarlijks worden aangepast aan de inflatie.

7. Meedoen kan met elk bedrag

Voor het sparen op een levenslooprekening geldt geen minimumbedrag. Ook met kleine bedragen kunt u toch iets doen met de levenslooprekening. Stel dat u € 15.000 bruto per jaar verdient en dat u netto maar € 25 per maand kunt missen. Bruto is dit ongeveer € 40 per maand. Per jaar € 480. Stel dat u vanaf uw 25ste tot uw 35ste spaart. U heeft dan bij 4% rendement op uw 35ste een tegoed opgebouwd van ruim € 5.800. Met de levensloopverlofkorting van 10 x € 195 kunt u dan ongeveer 6 maanden onbetaald verlof financieren.

8. Wie houdt de grens van 210% in de gaten?

Dat doet de werkgever aan de hand van informatie van de Rabobank. Zit u bij een andere uitvoerder dan moet u zelf jaarlijks informatie daarover verstrekken. Is de grens van 210% per 1 januari nog niet bereikt, dan kan in dat jaar de volle 12% van het loon worden toegevoegd, ook als daarmee de grens van 210% in de loop van het jaar wordt overschreden. Bent u geboren tussen 1950 en 1954 dan mag u meer dan 12% per jaar toevoegen, maar als in een jaar de 210% wordt overschreden, dan mag de besparing in het jaar van overschrijding niet meer dan 12% zijn. Heeft u de 210% bereikt dan kunt u niet meer toevoegen. Als door rente of beleggingsopbrengsten het levenslooptegoed daarna boven de 210% uitkomt, hoeft het meerdere niet direct te worden opgenomen. Met opnemen kunt u wachten tot u onbetaald verlof opneemt.

9. Waarover wordt de 12% berekend?

Over het werkelijk genoten brutoloon in het jaar dat wordt deelgenomen. Bij een tussentijdse verlaging of verhoging van de overeengekomen arbeidsduur of het overeengekomen loon wordt de grens van 12% vanaf dat moment aangepast aan het lagere of hogere brutoloon. Als aan het einde van een jaar blijkt dat het totale levenslooptegoed hoger is dan 210% procent van het totale brutoloon in dat jaar, dan is die overschrijding toegestaan, als de opbouw gedurende het jaar steeds heeft plaatsgevonden binnen de 12% van het daadwerkelijk genoten brutoloon.

10. Wat gebeurt er met het gespaarde geld?

Dat kan op een spaarrekening worden gestort en/of worden belegd. Kiest u voor een spaarrekening, dan vergoedt de Rabobank u 2,5% rente op basis van de huidige (eind 2009) rentetarieven in de markt, plus, in ieder geval voor 2009 0,4% omdat u deelneemt aan een collectief contract. Het rentepercentage kan tussentijds worden gewijzigd als de renteontwikkelingen daartoe aanleiding geven.

Een keuze voor een spaarrekening is verstandig als u verwacht op korte termijn het geld op te nemen voor verlof. Weet u nu al dat u het te sparen bedrag pas over een lange tijd gaat opnemen, dan is het wellicht verstandiger om het geld te beleggen, omdat u daarmee een hoger rendement kunt halen. U kiest dan op het deelnameformulier voor sparen en

beleggen. Bij die keuze kunt u alsnog besluiten om toch het gehele tegoed op een spaarrekening te zetten.

11. Wat zijn de regels bij een opname?

Eerst zult u met uw werkgever moeten bespreken of onbetaald verlof kan worden opgenomen. Dit moet u ruim van te voren doen. De werkgever moet natuurlijk enige tijd worden gegund om maatregelen treffen om uw afwezigheid op te vangen of, bij verlof direct voorafgaand aan uw pensionering, om een opvolger voor u aan te trekken. Bij een wat langere periode van onbetaald verlof zullen er aanvullende afspraken worden gemaakt over het al dan niet van toepassing blijven van bepaalde arbeidsvoorwaarden (reiskostenvergoedingen, auto van de zaak) en over het al dan niet (gedeeltelijk) voortzetten van de pensioenopbouw. Deze afspraken zullen schriftelijk worden vastgelegd en een kopie daarvan zal aan Provisum worden verstrekt. Dan kunnen er later geen conflicten ontstaan over de pensioenopbouw.

Daarna regelt de werkgever met de Rabobank (of u zelf in het geval van een andere uitvoerder) dat de bedragen tijdig worden uitbetaald aan de werkgever, zodat die u kan uitbetalen onder inhouding van loonheffing en de inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet. Zowel de werkgever als de werknemer moeten de Rabobank toestemming geven voor een opname. Elke opname loopt ook via de werkgever. Daarmede wordt voorkomen dat het geld voor een ander doel wordt gebruikt dan waarvoor het is bedoeld, te weten financiering van een periode van onbetaald verlof.

Bij opname van het gespaarde geld, ook als dit plaatsvindt voorafgaand aan de pensionering, blijft de arbeidsovereenkomst (voor het afgesproken aantal uren) in stand. U kunt in de verlofperiode dus niet elders gaan werken zonder toestemming van de werkgever. Uitkeringen ter gelegenheid van uw pensionering worden eerst gedaan op het moment dat u daadwerkelijk met pensioen gaat. Indien zo'n uitkering gebaseerd is op de diensttijd, dan tellen de perioden van onbetaald verlof voorafgaand aan het pensioen niet mee. Als de uitkering gebaseerd is op de hoogte van het salaris, dan wordt uitgegaan van het salaris direct voorafgaand aan de periode van onbetaald verlof. Voor regelingen over het afscheid nemen van collega's wordt uitgegaan van het moment waarop u feitelijk stopt met werken en niet het moment waarop het pensioen ingaat.

Samen met het eventueel daarnaast nog verdiende loon mag de opname uit het levenslooptegoed niet hoger zijn dan het laatst genoten brutoloon. Verdiende u voorafgaand aan het verlof € 1.500 en werkt u tijdens het verlof nog een dag per week, waarvoor u € 300 per maand ontvangt, dan mag maandelijks maximaal € 1.200 worden opgenomen. Minder mag altijd. Het laatst genoten brutoloon mag verhoogd worden met een algemene (CAO-)salarisstijging tijdens de verlofperiode.

Het opnemen van het levenslooptegoed is alleen mogelijk voor verlof of aan het einde van

de dienstbetrekking. Als de werknemer het tegoed – geheel of gedeeltelijk – voor een ander doel aanspreekt, is er sprake van afkoop. Het gehele saldo wordt dan in één keer belast als loon uit vroegere dienstbetrekking. Dat kan betekenen dat hierover meer belasting moet worden betaald dan bij een geleidelijke opname. Ook kan er dan geen gebruik worden gemaakt van de opgebouwde levensloopverlofkorting van € 195 per jaar.

Na een opname uit de levensloopregeling kunt u weer gewoon verder gaan met levensloopsparen tot de grens van 210% is bereikt.

12. Levenslooptegoed gebruiken voor pensioen

Het is mogelijk om (een deel van) het saldo van een levensloopregeling om te zetten in pensioen. Voorwaarde is dan wel dat het pensioen na de omzetting nog binnen de fiscaal gestelde grenzen blijft. Provisum biedt deze mogelijkheid alleen op de (vervroegde) pensioendatum.

Als u uw levenslooptegoed gebruikt voor extra pensioen heeft u geen recht op de levensloopverlofkorting van € 195 per gespaard jaar.

13. Opheffing levenslooptegoed bij ingang pensioen

Heeft u op het moment dat u met pensioen gaat uw spaartegoed nog niet (helemaal) opgenomen, dan wordt het opgebouwde tegoed op de dag voordat uw pensioen ingaat als bedrag ineens aan u uitgekeerd. Het bedrag wordt dan belast als loon uit vroegere dienstbetrekking. Er moet in één keer belasting over het hele spaartegoed worden betaald.

14. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij ontslag?

Naast opname voor verlof kan het levenslooptegoed geheel worden opgenomen bij de beëindiging van de dienstbetrekking. Die mogelijkheid is met de Rabobank overeengekomen. U betaalt dan natuurlijk wel in een keer de belasting. Bij het aanvaarden van een nieuwe dienstbetrekking mag het opgebouwde levenslooptegoed ook zonder belastingheffing worden overgemaakt naar de levenslooprekening bij de uitvoerder van een nieuwe werkgever. U kunt het tegoed ook laten staan bij de Rabobank, maar dat is niet praktisch. U kunt bij de oude werkgever geen onbetaald verlof meer opnemen en evenmin kunt u verder gaan met sparen. Laten staan is alleen zinvol als u tijdelijk nog geen nieuwe werkgever heeft.

15. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij overlijden?

Op het moment van overlijden van de werknemer kan het levenslooptegoed ineens ter beschikking worden gesteld van de erfgenamen van de werknemer. Er wordt dan loonheffing en inkomensafhankelijke premie zorgverzekeringswet ingehouden. Vervolgens betalen uw nabestaanden successierecht over het resterende bedrag. Er is dan geen recht op de levensloopverlofkorting, omdat er geen sprake is van de opname van het tegoed voor het financieren van onbetaald verlof.

De erfgenamen kunnen het tegoed ook opnemen in hun eigen aangifte als loon uit een vroegere dienstbetrekking van een ander.

16. Wat gebeurt er met het levenslooptegoed bij echtscheiding?

De ex-partner kan geen aanspraak maken op uw levenslooptegoed. Bij echtscheiding kan de levenslooptekening meegenomen worden bij de bepaling van de waarde van ieders bezit. De rekening kan echter niet op naam van de voormalige echtgenoot gezet worden. Het tegoed of een deel daarvan kan wel verrekend worden met andere middelen.

17. Pensioenopbouw en de levensloopregeling

Zolang u spaart verandert er niets aan de pensioenopbouw. Die loopt gewoon door op grond van het pensioengevend jaarsalaris zonder aftrek van het spaarbedrag. Bij onbetaald verlof gefinancierd uit de levensloopregeling geldt het volgende.

- Bij wettelijk geregeld verlof (ouderschapsverlof en langdurig zorgverlof) loopt de pensioenopbouw door op basis van uw pensioengevend jaarsalaris en parttimepercentage bij aanvang van het verlof. Bij ouderschapsverlof gefinancierd uit de levensloopregeling geldt ook nog een extra belastingkorting van maximaal € 650 (2009) per maand!
- Bij verlof op grond van een regeling die behoort tot de arbeidsvoorwaarden van uw werkgever loopt de pensioenopbouw door zoals in die regeling is aangegeven.
- Bij kortstondig verlof dat eindigt in de maand volgend op de maand waarin het verlof ingaat, loopt de pensioenopbouw door op basis van uw pensioengevend jaarsalaris en parttimepercentage bij aanvang van het verlof. Dit is gebaseerd op de bepaling in de pensioenreglementen van Provisum dat een deel van een maand steeds wordt afgerond op een volle maand.
- Bij verlof direct voorafgaand aan de pensionering wordt het opgebouwde pensioen jaarlijks per 1 januari verhoogd met de loonindex.
- Bij de overige perioden van verlof kan de pensioenopbouw bij Provisum voor eigen rekening worden voortgezet over maximaal het bedrag dat wordt opgenomen van de levenslooptekening. Dit kan ook bij verlof voorafgaand aan de pensionering. Kiest u voor een (gedeeltelijke) voortzetting van de pensioenopbouw voor eigen rekening, dan moet u dit met Provisum overeenkomen voordat het verlof ingaat.

18. Zorgtoeslag, huursubsidie en de levensloopregeling

Door het lagere fiscale loon tijdens de opbouw van het levenslooptegoed kan de werknemer in aanmerking komen voor een (hogere) zorgtoeslag/huursubsidie.

19. Aanspraken op WW en WIA (vroegere WAO) en de levensloopregeling

Gedurende een periode van onbetaald verlof van maximaal 1,5 jaar blijft de werknemer verzekerd voor de werknemersverzekeringen op basis van zijn laatste salaris, ook al zijn in

die periode geen premies verschuldigd. Een langere periode van onbetaald verlof heeft gevolgen voor een eventuele aanspraak op de werknemersverzekeringen.

20. Ziekte tijdens levensloopverlof

Als u ziek wordt tijdens het overeengekomen verlof, dan heeft u geen recht op loondoorbetaling. U kunt natuurlijk wel doorgaan met opnemen uit de levensloopregeling. Bij deeltijdverlof behoudt u bij ziekte uitsluitend over de nog gewerkte uren recht op loondoorbetaling.

21. Deeltijdarbeid en demotie aan het eind van de loopbaan

Als u in de periode van tien jaar voorafgaand aan het pensioen een deeltijdfunctie of een lager gekwalificeerde functie aanvaardt, waardoor het loon daalt, dan hoeft met die loonsverlaging geen rekening gehouden te worden bij de inleg in de levensloopregeling. De berekening van het maximum van 12% per jaar en van het maximumtegoed van 210% kan plaatsvinden op basis van het 'oude' loon. Voorwaarde is wel dat u minimaal 50% van uw oorspronkelijke arbeidstijd blijft werken.

22. Ik woon (en werk) in het buitenland, kan ik dan meedoen?

Werknemers die in het buitenland wonen en werken en geen Nederlandse arbeidsovereenkomst en werkgever hebben, kunnen niet deelnemen aan de levensloopregeling.

23. Welke kosten zijn verbonden aan de deelname?

Aan de deelname zijn voor u geen kosten verbonden. Indien gekozen wordt voor belegging van de stortingen op de levenslooprekening zijn er uiteraard wel de gebruikelijke beheerskosten binnen de fondsen. Die verschillen per fonds en worden binnen het fonds verrekend. Bij een gepresenteerde waarde van uw levenslooptegood op een bepaald tijdstip zijn de beheerskosten tot en met dat tijdstip al verrekend.

24. Levensloopreglement

De spelregels die in acht moeten worden genomen bij levensloopsparen en bij het opnemen van gelden van de levenslooprekening zijn opgenomen in een levensloopreglement. Dit kunt u opvragen bij de afdeling personeelszaken van uw werkgever.

25. Het beleggen bij deelname aan de levensloopregeling

Kiest u bij de levensloopregeling niet voor alleen sparen, maar voor sparen en beleggen, dan kan het gehele tegoed of een deel daarvan alleen worden belegd in één van de volgende fondsen:

- Robeco Dynamic Mix
- Robeco Growth Mix
- Robeco Balanced Mix
- Robeco Solid Mix
- Robeco Safe Mix.

Bij een levensloopregeling is er geen vaste beleggingshorizon. U kunt ieder moment kiezen voor onbetaald verlof en opname van het gespaarde tegoed. Alleen als u zeker weet dat u het geld niet op korte termijn gaat gebruiken voor onbetaald verlof, is een belegging in een van bovengenoemde fondsen te overwegen. Weet u bijvoorbeeld zeker dat u het geld van de levensloopregeling alleen wilt gebruiken voor een vervroegde pensionering over 15 jaar, dan kunt u kiezen voor bijvoorbeeld Robeco Dynamic Mix Fonds of Robeco Growth Mix Fonds. Dit zijn de fondsen met het grootste beleggingsrisico, maar ook met de hoogste rendementsverwachting. Als de pensioendatum dichterbij komt, bijvoorbeeld nog 6 jaar te gaan, dan doet u er verstandig aan over te gaan op een meer defensief mixfonds of te kiezen voor een spaarrekening.

Uw beleggingskeuze geeft u aan op het aanvraagformulier van de Rabobank. Deze keuze volgt uit uw beleggingsprofiel en uw beleggingshorizon, waarover u enige vragen worden gesteld op het aanvraagformulier. U kunt dan ook alsnog kiezen voor alleen de spaarrekening. U kunt uw beleggingskeuze voor de levensloopregeling wijzigen via een wijzigingsformulier dat u bij de Rabobank kunt aanvragen. In de informatie die u bij de opening van een levenslooptekening van de Rabobank heeft ontvangen, vindt u daarover nadere informatie.

26. Wel of niet meedoen

Ik betaal nog geen belasting

Alle spaarmogelijkheden leiden bij deelname tot belastingbesparing. Bij de aanvullende pensioenspaarregeling en de levensloopregeling is sprake van belastinguitstel. Als uw inkomen zo laag is dat u bij deelname niet of nauwelijks een belastingvoordeel heeft, dan moet u zeker niet meedoen aan deze regelingen.

Ook de spaarloonregeling is dan niet echt interessant voor u, omdat het grootste voordeel daarvan bestaat uit belastingbesparing.

Ik heb een pensioentekort

Als u nog voldoende tijd heeft en uw inkomen staat het toe, dan kunt u beginnen met deelname aan de aanvullende pensioenspaarregeling. Dan kunt u ook nog mee blijven doen aan de spaarloonregeling. Als u vanwege de drempel van € 25 per maand één of meerdere jaren niet kunt deelnemen, dan kunt u in die jaren gebruik maken van de levensloopregeling, zij het dat u dan niet kunt meedoen met de spaarloonregeling. Rond uw 45ste moet u nagaan of u erin gaat slagen om het tekort aan te vullen. Provisum kan u daarbij adviseren. Als dat niet lijkt te lukken, kunt u wat meer gaan sparen in de levensloopregeling.

Ik kan geen geld vrijmaken

Dan moet u aan geen enkele regeling meedoen. Mogelijk verbetert uw financiële situatie op termijn en kunt u dan alsnog meedoen aan de aanvullende pensioenspaarregeling of de

levensloopregeling, tenminste als u over extra pensioen wilt beschikken of eerder wilt stoppen met werken.

Ik wil beslist eerder stoppen met werken

Als dat te realiseren is met deelname aan de aanvullende pensioenspaarregeling, dan is dat de beste optie, omdat u daarnaast kunt blijven meedoen aan de spaarloonregeling. Lukt dat niet dan kunt u vanaf een zeker tijdstip naast de aanvullende pensioenspaarregeling ook gaan deelnemen aan de levensloopregeling. De deelname aan de spaarloonregeling moet dan worden beëindigd. Provisum kan u helpen bij het bepalen van de te sparen bedragen.

Ik wil alleen sparen voor extra pensioen

Dan kunt u het beste meedoen aan de aanvullende pensioenspaarregeling. Daarnaast kunt u meedoen aan de spaarloonregeling. Heeft u een bepaald doel voor ogen, dan kan Provisum voor u uitrekenen of dat haalbaar is.

Ik wil alleen sparen voor verlof

Dan is de levensloopregeling voor u de beste optie, tenminste als u per saldo belasting betaalt over uw loon. Van de spaarloonregeling kunt u dan geen gebruik maken.

Ik weet nog niet wat ik wil

Dat kunnen we ons goed voorstellen. Betaalt u per saldo belasting over uw loon, doe dan in ieder geval mee aan de spaarloonregeling. Met geen enkele regeling krijgt u zo'n hoog gegarandeerd rendement. Heeft u meer financiële ruimte, dan is ook de levensloopregeling voor u een optie. Met het onder die regeling gespaarde tegoed kunt u meer dan alleen extra pensioen kopen.

Blijven deze spaarmogelijkheden bestaan?

Die garantie kunnen we u niet geven. In 1999 werden de mogelijkheden om op een fiscaal aantrekkelijke wijze voor extra pensioen te sparen, verruimd. Per 1 januari 2006 is die verruiming meer dan ongedaan gemaakt. Degenen die in 2001 tot en met 2005 hebben meegedaan aan de aanvullende pensioenspaarregeling hebben van de verruimde mogelijkheid geprofiteerd. Voor degenen die dat niet hebben gedaan, is de spaarruimte uit 2001 vervalLEN en de ruimte uit de jaren 2002 t/m 2005 aanzienlijk beperkt. Ook de spaarloonregeling is al een paar keer gewijzigd, met name toen bleek dat er veel meer mensen gebruik van maakten dan de overheid had gedacht. Het is dan ook niet uit te sluiten dat de levensloopregeling minder aantrekkelijk gemaakt wordt als het een groot succes blijkt te zijn. Kunt u, financieel gezien, gebruik maken van één of meer van de geboden mogelijkheden en heeft dit gezien uw situatie zin, dan is het wellicht verstandig om maar direct van de mogelijkheid gebruik te maken.

Ik wil meer uitleg

Dat kunnen we ons goed voorstellen. Over het spaarloun kan ABN AMRO Bank u het beste informeren, maar de afdeling personeelszaken van uw werkgever zal de meeste vragen wel kunnen beantwoorden. Voor alle vragen over de aanvullende pensioenspaarregeling kunt u terecht bij Provisum. Mocht de vraag niet zonder tussenkomst van Interpolis kunnen worden beantwoord, dan zorgt Provisum ervoor dat u antwoord krijgt. Ook vragen over de levensloopregeling die tevens te maken hebben met uw pensioen, kunnen door Provisum worden beantwoord. Voor de overige vragen over de levensloopregeling kunt u terecht bij de afdeling personeelszaken van uw werkgever of bij de Rabobank.

Weet u niet goed bij wie u moet zijn met een bepaalde vraag, begint u dan bij Provisum. Als Provisum zelf uw vraag niet kan beantwoorden krijgt u in ieder geval te horen wie dat wel kan.

Per e-mail: pensioenbureau@provisum.nl

Per brief: Stichting Algemeen Pensioenfonds Provisum

Postbus 7873 - 1008 AB AMSTERDAM

In dringende gevallen: per telefoon: 020-6213891

Jachthavenweg 111
1081 KM AMSTERDAM
Postbus 7873
1008 AB AMSTERDAM

Telefoon: (020) 621 3891
Fax: (020) 621 3893
E-mail:
pensioenbureau@provisum.nl

